

Lielstraupes pils attīstības vīzija

Anotācija

Lielstraupes pils ir viens no unikālajiem Latvijas kultūrvēsturiskajiem mantojumiem, vieta, kura ir saistāma ar praktiski visiem Latvijas tagadējās teritorijas vēstures laika periodiem. Neskatoties uz to, ka pils galvenās vērtības saistās ar vairāku gadsimtu seniem notikumiem, sākot ar pils būvniecību 14.gs., salīdzinoši daudz biežākas ir asociācijas ar pavisam nesenām vēstures liecībām, kuras rada maldīgu priekšstatu par Lielstraupes pili. Pils šobrīd ir atvērta apmeklētājiem un gatava tālākai attīstībai, vai atdzimšanai, atbilstoši mūsdienu vajadzībām un spējai novērtēt kultūrvēsturisko mantojumu, ko pils nes līdz mūsdienām.

Pils var tikt aplūkota gan kā kultūrvēsturisks objekts, gan tūrisma vieta, gan objekts novada, reģiona vai visas Latvijas teritorijas kontekstā. Vietas vai objekta plānošana ir viens no stratēģiskās attīstības pamatuzdevumiem. Stratēģiskās attīstības plānošanas būtība paredz rīcību kopumu, kurš, veicot secīgas darbības, ļauj sasniegt mērķi, kurš izsakāms kā vietas, objekta vai organizācijas misija un vīzija.

Mainoties pils izmantošanas pamatfunkcijām, to pārņemot apsaimniekošanā Pārgaujas novada pašvaldībai, aktualizēts ir jautājums par pils tālākās attīstības scenārijiem. Lai apzinātu iespējamus scenārijus, ir izstrādāta pils attīstības vīzija, kurā ietverti galvenie posmi tālākās stratēģiskās attīstības plānošanā. Lielstraupes pils attīstības vīzija ir attīstības plānošanas vadlīnijas, kuras izmantojamas, izstrādājot stratēģisko attīstības plānu, ietverot attīstībai nepieciešamā finansējuma avotu pieejamības izvērtējumu un tālākās darbības nodrošināšanas izmaksu analīzi, tūrisma attīstības plānu, identificējot tūrisma kā vienu no vēlamajiem un iespējamiem virzieniem, pils muzeoloģijas attīstības plānu, kā vienu no vēlamajiem un iespējamiem scenārijiem, kā arī nepieciešamos plānošanas un attīstības dokumentus, kuri nepieciešami, plānojot un vadot pils atjaunošanas, remonta un restaurācijas darbus.

Vīzija izstrādāta, ņemot vērā iepriekš veiktos arhitektoniskās un mākslinieciskās izpētes darbus, esošos pētījumus par pils vēsturi un ieinteresēto pušu ekspertu diskusiju. Ekspertu diskusija veidota ar mērķi identificēt prioritāros attīstības virzienus, galvenos resursus un to izmantošanas iespējas, iespējamus funkciju risinājumus un pils kā tūrisma objekta attīstības scenārijus. Diskusijas ekspertu saraksts atrodams 1.pielikumā.

Šī Lielstraupes pils attīstības vīzija ir izstrādāta 2021.gada aprīlī, Biznesa augstskolas "Turība" asociētā profesora Ērika Lingeberziņa vadībā.

1. Esošās situācijas raksturojums

Straupes pilsētas, kura pirmo reizi avotos minēta 1352. gadā, attīstība no izveidošanas līdz pat šim brīdim ir bijusi cieši saistīta ar Lielstraupes pils attīstību. Lielstraupes pils kultūrvēsturiskā un ģeogrāfiskā nozīme ir saistāma ar laika posmu no 13. gs. beigām, kad aizsākās Rīgas arhibīskapa vasaļa pils veidošana. Pils vēsturiskā izpēte līdz šim ir veikta gan Straupes kā pilsētas izpētes kontekstā, ko veikuši E. Plētiens, V. Stikāne (Centrālā Baltijas jūras reģiona pārrobežu sadarbības programmas 2014. - 2020. gadam projekta „Hanzas vērtības ilgtspējīgai sadarbībai (HANSA)” ietvaros), plašāka vietas izpēte pieejama 2007.gadā izdotajā grāmatā “Straupes grāmata”¹, savukārt plašu līdz šim veikto publikāciju apkopojumu veikusi E.Martinsonē. Publikāciju saraksts pieejams Pārgaujas novada pašvaldības tūrisma interneta vietnē². Šos materiālus papildina fon Rozenu dzimtas pētījumi, kuri apkopoti darbā “400 Jahre Stadt Roop un die Familie fon Rosen”. Projekta HANSA ietvaros 2018.gadā ir veikta pils ēkas arhitektoniski mākslinieciskā izpēte.

Kopš 2018. gada Lielstraupes pils ir nodota apsaimniekošanā Pārgaujas novada pašvaldībai. Valsts kapitālsabiedrība SIA “Lielstraupes pils” (iepriekšējais nosaukums VSIA “Straupes narkoloģiskā slimnīca”) 2017. gada 23.decembrī pārtrauca pils izmantošanu un kopš 2018.gada pils ēkā nesniedz veselības aprūpes pakalpojumus³. 2018.gada 22.februārī starp Veselības ministriju un Pārgaujas novada pašvaldību tika noslēgts Sadarbības līgums, paredzot, ka līdz brīdim, kad Veselības ministrija iegulda Īpašumus Kapitālsabiedrības pamatkapitālā un bez atlīdzības nodod Pašvaldības īpašumā Kapitālsabiedrības kapitāla daļas, Pašvaldība pārņem Īpašumu pārvaldīšanu/ apsaimniekošanu, iespēju robežās nodrošinot Īpašumu pārvaldīšanu atbilstoši Ministru kabineta 2011. gada 6.decembra noteikumos Nr. 934 "Noteikumi par valsts nekustamā īpašuma pārvaldīšanas principiem un kārtību" noteiktajiem principiem un nosacījumiem. 2021.gadā ir ticis sagatavots Ministru kabineta rīkojuma projekts “Par valsts nekustamo īpašumu ieguldīšanu SIA “Lielstraupes pils” pamatkapitālā un valsts kapitāla daļu nodošanu pašvaldībai.

Atbilstoši Pārgaujas novada pašvaldības 2020.gada 20.augusta lēmumam Nr.129 “Par SIA “Lielstraupes pils”, reģistrācijas Nr.40003342456, kapitāla daļu pārņemšanu īpašumā bez samaksas”: saskaņā ar likuma “Par pašvaldībām” 15.panta pirmās daļas 1.punktam un ceturtajai daļai viena no pašvaldības autonomajām funkcijām ir rūpēties par kultūru un sekmēt tradicionālo kultūras vērtību saglabāšanu un tautas jaunrades attīstību (organizatoriskā un finansiālā palīdzība kultūras iestādēm un pasākumiem, atbalsts kultūras pieminekļu saglabāšanai u.c.). Lielstraupes pils ir valsts nozīmes kultūras piemineklis un Hanzas kultūrvēsturisks mantojums kopš 1356.gada, līdz ar to Pašvaldībai ir pienākums saglabāt un uzturēt Lielstraupes pils kompleksu kā kultūras pieminekli, popularizējot ar to saistīto Hanzas kultūrvēsturisko mantojumu, ka arī veicinot tūrisma attīstību lauku novadā.

Lielstraupes viduslaiku pils ir valsts nozīmes arheoloģijas piemineklis (Valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā Nr. 579, iekļauts 1998.gada 29.oktobrī, tipoloģiskā grupa – arheoloģija), Lielstraupes pils un baznīcas apbūve ir valsts nozīmes arhitektūras piemineklis, Nr. 6275, tipoloģiskā grupa – arhitektūra, Lielstraupes senpilsētas un nocietinājumu sistēmas paliekas ir valsts nozīmes arhitektūras piemineklis, Nr. 6276, tipoloģiskā grupa – arhitektūra. Pils un baznīcas apbūve un senpilsētas nocietinājuma sistēmas paliekas ir datējamas ar 14.gs⁴.

¹ Vasile, R. (2007). Straupes Grāmata. Straupes pagasta padome, 431.lpp, ISBN 9984392341

² Pārgaujas novada pašvaldības tūrisma interneta vietne. Publikāciju apkopojums:

<http://www.tourism.straupe.lv/id109/straupes-pilseta>

³ Ministru kabineta rīkojuma projekta “Par valsts nekustamo īpašumu ieguldīšanu SIA “Lielstraupes pils” pamatkapitālā un valsts kapitāla daļu nodošanu pašvaldībai” sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojums (anotācija).

⁴ Valsts kultūras pieminekļu saraksts: <https://is.mantojums.lv/>

Pils ir arheoloģiski, arhitektoniski, ģeogrāfiski un sociāli nozīmīga vieta, kuras vēsturiskā attīstība var tikt aplūkota vairākos laika periodos un kultūrvēsturiskos kontekstos. Kopš 14.gs. sākuma, kad Straupe bija kļuvusi par saimnieciski aktīvu pilsētu, tā 1353.gadā ieguva pilsētas tiesības un bija iekļāvusies Hanzas savienībā. Nozīmīgs pils vēstures posms saistās fon Rozenu dzimtu, kura bijusi saistīta ar vietu vairāk nekā 400 gadu garumā. Nozīmīgākās pārmaiņas pils veidolu skar 1905.gadā decembrī, kad pils nodeg, un secīgs periods, sākot ar 1909.gadu, kad pils tiek atjaunota saskaņā ar arhitekta V. Bokslafa īstenoto plānu.

20.gs. pils izmantošana ir pakārtota, pirmkārt, mašīnu un traktoru stacijas pārvaldei līdz 1959.gadam, savukārt 20.gs. otrajā pusē, no 1963.gada pilī atrodas psihoneiroloģiskā slimnīca, pēc tam Straupes narkoloģiskā slimnīca.

Saskaņā ar līdz šim veikto pils izpēti tās tālākā stratēģiskā attīstība īstenojama, ņemot vērā nozīmīgākos pils līdzšinējās attīstības posmus – Lielstraupes pils un baznīcas vēsturi līdz 16.gs., iekļaujot laika posmu no 1457.gada, kad par pils faktiskajiem saimniekiem kļuva fon Rozenu dzimta, pils attīstību 17.gs. un saistītajām poļu-zviedru kara ietekmēm, sekojošo laika posmu no 18.gs., kad pils nonāk grāfa Pētera de Lasī īpašumā un pils pārtapšanu par baroka muižu, 19.gs., kad tā atkal nonāk fon Rozenu īpašumā, un pils veidolu un funkcijas pēc 1905.gada, kad tā tiek atjaunota, iegūstot pašreizējo veidolu. Savukārt, pils būvniecības vēsturē izdalāmi seši laika periodi – sākot ar aizsargmūra uzcelšanu 13.gs. beigās, 14.gs. sākumā, 14.-15.gs., kas saistāms ar Straupes baznīcas uzcelšanu, 17.gs. postījumiem poļu-zviedru kara laikā, ģenerālgubernatora de Lasī īpašumu 1723.-1743.gadā, 19.gs. izmaiņām un 20.gs., pēc tās atjaunošanas, daļēji zaudējot fon Rozenu dzimtas arhīvu un vērtīgos baroka interjerus.

Šobrīd pils ir pieejama apmeklētājiem kā vēsturiska viduslaiku pils, kas, lai gan ar pārbūvēm, ir saglabājusies līdz mūsdienām. Lielstraupes pils kā kultūrvēsturiskā mantojuma izziņas, kultūrtelpas un radošuma, un tūrisma vietas tālāko attīstību veicinošie faktori ir pils atrašanās vieta, tiešā autoceļa A3 tuvumā, ar pieeju sabiedriskajam transportam, blakus esošie attīstības centri – Cēsis, Valmiera, Sigulda, Limbaži, galvaspilsētas tuvums. Pils ir nacionāla mēroga nozīmīgs kultūrvēsturisks objekts ar augstu potenciālu iekļauties esošos vietējos un starptautiski pozicionējamos, eksportspējīgos izziņas un kultūras tūrisma piedāvājumos. Šī brīža pils stāvoklis, vismaz daļēji, ļauj nodrošināt pils izmantošanas nepārtrauktību, sekmējot vietas atpazīstamību un iekļaujoties materiālā un nemateriālā mantojuma piedāvājumos reģionā.

Lielstraupes vēsturiskais konteksts un kultūrvēsturiskā nozīme atbilst Nacionālā Attīstības Plāna 2027 nostādņēm, veicinot nacionālās identitātes veidošanu, pils atrašanās ir izcilu dabas, ainavisko un kultūrvēsturisko teritoriju areālā, kas paredz dabas un kultūrvēsturisko resursu ilgtspējīgu un saudzīgu izmantošanu teritoriju ekonomiskajai attīstībai un uzņēmējdarbības labvēlīgas vides veidošanai. Kā nozīmīgs kultūrvēsturiskā mantojuma objekts, Lielstraupes pils var veiksmīgi iesaistīties līdzsvarotas reģionālās attīstības veicināšanā⁵.

⁵ Latvijas Nacionālais Attīstības Plāns 2021.-2027.gadam, punkti 320369, 465.

2. Lielstraupes pils attīstības vīzija

MISIJA

Lielstraupes pils misija ir gādība par pasaulē mazākās Hanzas pilsētas nozīmīgo barokālās arhitektūras kultūrvēsturisko mantojumu kā fon Rozenu dzimtas mājvietu, padarot to par atvērtu, izziņā un izpētē balstītu vietu ar mērķi kļūt par nozīmīgu ieinteresētu apmeklētāju piesaistes vietu Latvijā.

VĒRTĪBAS

Lielstraupes pils tālākā attīstība ir pamatojama ar vērtībām, kuras raksturo pils kultūrvēsturisko mantojumu, vietējo sabiedrisko nozīmīgumu Straupē, Vidzemē un Latvijā, vērtības, kuras nes Straupe kā pasaulē mazākā Hanzas pilsēta un vēsturiskā pils attīstības nepārtrauktība. Vērtības ir pamats, kuras izceļ pils kā kultūrvēsturiska mantojuma nozīmīgumu, bet vienlaikus rada iespējas nākotnes izaugsmei. Apzinātās vērtības sniedz priekšstatu tālākās stratēģiskās attīstības virzienos, kuri nepieciešami pils arhitektūras kā vērtības saglabāšanai, kultūrvēsturiskā mantojuma saturiskajam piepildījumam pils telpās un pils telpu izmantošanas iespējām, radot perspektīvu nākotnes attīstībai.

Hanza. Līdz 15.gs. otrajai pusei Baltijas jūras un Ziemeļjūras reģioni ir neapšaubāmi saistāmi ar Hanzu un tās kā vienotas ekonomiskas telpas ietekmi. Hanzas laika ietekme, atspoguļojums mākslā, literatūrā un dažāda veida muzeju ekspozīcijās joprojām ir aktuāls. Straupes ģeogrāfiskā atrašanās to padarīja par neatņemamu savienības dalībnieci. Hanzas tematika ir izmantota, veidojot dažādus sadarbības tīklus, un vērā ņemams ir fakts par Straupes mazākās Hanzas pilsētas statusu pasaulē. Projekta HANSA ietvaros ir veikta vēsturiskā izpēte, ir attīstīti starptautiski tūrisma produkti, tajā skaitā gastronomijas tūrisma piedāvājuma kvalitātes zīme. Lielstraupes pils ir nozīmīgākais Straupes objekts. Tā kā Hanza ir labi zināms un atpazīstams starptautisks zīmols, Lielstraupes pils sasaiste un pozicionēšana kā Hanzas vietu, paver iespējas sasniegt plašāku starptautisko auditoriju, tajā skaitā ieinteresētus un motivētus kultūras tūrisma ārvalstu tūristus.

Lielstraupes pils parks. Pils parks ir neatņemama pils kā vietas sastāvdaļa. Tas rada plašāku vietas uztveri, paplašinot iespējas pils iesaistei gan kultūrvēsturiskās izziņas, gan tūrisma attīstības modeļos. Pils parks funkcionē gan kā patstāvīga tūrisma vieta, gan kā teritoriju papildinošs elements, veidojot vienotu pils uztveri. Teritorijas izmantošanas priekšnosacījumi, primāri, ir balstāmi apmeklētāju pamatvajadzību apmierināšanā, kas paredz iespējas atpūtai dabā, minimālo infrastruktūru, labiekārtojot teritoriju, plānojumu apmeklētāju plūsmas vadīšanai, paredzot parka sasaisti ar pili, un pils apmeklējumu. Pils parks var apmierināt pieaugošo pieprasījumu pēc vietām atpūtai dabā, kas Lielstraupes pils gadījumā ir papildināma ar kultūrvēsturiskas vietas izziņu, veidojot paplašinātu piedāvājumu apmeklētājiem. Parku iesaiste tūrisma piedāvājumā atbilst vietējā tūrisma pieprasījumam, saskaņā ar 2019.gadā veikto LIAA pētījumu “Latvijas lielo pilsētu iedzīvotāju ceļošanas paradumi”⁶.

Fon Rozenu dzimta. Dzimtas sasaiste ar pils vēsturi ir nesaraujama un veido ievērojamu kontinuitāti visā pils pastāvēšanas vēsturē, ilustrējot gan vēsturiski hronoloģiskus notikumus, kuri tiešā veidā ir mainījuši gan Straupes politiski ekonomisko statusu, gan sabiedrības izmaiņas, mainoties pastāvošajai varai, gan sabiedrību raksturojošās sociālās attiecības. Pils vēsture veido kontekstu, kurā izzināma gan muižniecība Vidzemē un ar to saistītie politiski-ekonomiskie un sociālie procesi, gan 17.-20.gs. Latvijas teritorijas vēsture, izceļot tostarp starptautisko politisko procesu ietekmi uz sabiedrības

⁶ LIAA pētījums “Latvijas lielo pilsētu iedzīvotāju ceļošanas paradumi”, pieejams: <https://www.liaa.gov.lv/lv/media/2725/download>

struktūras veidošanos līdz pat 20.gs. sākumam, gan vācbaltiešu tēmu 20.gs. Fon Rozenu dzimta ir vietas simbols, kura nozīme ir plašāka par vienas dzimtas vēsturi Lielstraupes pili.

Arhitektūras objekts. Lielstraupes pils ir funkcionējoša ēka, kuras tālāko attīstību noteiks funkcijas, kādām tā tiek izmantota. Ēkas šī brīža apjoms ir iegūts pēc atjaunošanas 1909.gadā un var tikt uzskatīts par baroka arhitektūras paraugu ar ievērojamu vēstures posmu slāni. Pils tālākā izmantošanā ir jāņem vērā pils apjoms, kurš iegūts 20.gs. sākumā, atbildot uz laika perioda vajadzībām, kuras lielā mērā atbilst tām, kādas ir arī mūsdienu sabiedrībai. Arhitektūras objekts kā vērtība prasa rast līdzsvaru starp arhitektūru un mūsdienu vērtībām un saturu, kas ļauj pils telpas piepildīt saturīgi pilnvērtīgā un funkcionāli kvalitatīvā veidā. Ēkas konstrukcija paver iespējas dažādiem risinājumiem, kuri var pilnvērtīgi funkcionēt mijiedarbībā – muzejs, izpētes vieta, organizācijas atrašanās vai sabiedrisku pakalpojumu sniegšanas vieta, tūrisma un viesmīlības pakalpojumu sniegšanas vieta, pasākumu norises vieta.

Sabiedriskās funkcijas. Pēc II Pasaules kara, ievērojami mainoties pils izmantošanas funkcijām, mainās pils uztvere, radot sabiedrībā paliekošas asociācijas, kuras neatbilst primārajam pils vēsturiskajam kontekstam. Nozīmīgs laika periods, sākot ar 1963.gadu, saistās ar Straupes narkoloģisko slimnīcu. Lai gan slimnīcas atrašanās pils telpās pati par sevi nevar tikt uzskatīta par pili raksturojošu vērtību, stāsti, vietas uztvere un telpu pielāgošana slimnīcas vajadzībām ir daļa no pils vēstures, un slimnīcas atrašanās pils telpās ir nodrošinājusi vietas izmantošanas nepārtrauktību. Tādejādi, pils sasaiste ar slimnīcu veido 20.gs. otrās puses un mūsdienu jaunāko laiku vēsturisko kontekstu. 20.gs. otrā puse ir atspoguļojama kā sekundāra ekspozīcija vai kā ekspozīciju papildinošs materiāls.

Detāļas un elementi. Neskatoties uz nopietnām pārmaiņām, kuras pils ir piedzīvojusi tās pastāvēšanas vēsturē, joprojām ir saglabājušās dažādas arhitektoniskas, kultūrvēsturiskas, vizuālas un sociālus procesus raksturojošas detaļas. Ēkas iekšējās konstrukcijas, logi, kāpnes, atsevišķi elementi, kas saistāmi ar jaunāko laiku vēsturi un slimnīcas atrašanos pilī, ir mazizmēra artefakti, kuri paši par sevi veido atsevišķu vērtību kopumu, parādot pils vēsturisko un funkcionālo daudzveidību gan agrāk, gan turpmāk.

Cilvēkstāsti. Lielstraupes pils vērtība ir saistāma ar cilvēkiem, kuri ir bijuši nozīmīgi dažādos pils vēstures periodos. Neskatoties uz to, ka visplašāk zināma ir fon Rozenu dzimta, disociēti no dzimtas ietvara, ir izceļamas atsevišķas, ievērojamas personības, kuras saistāmas ar pili – Brīvkungs Hanss fon Rozens, Benedikte fon Rozena, kuras kapavieta ir Straupē, Pēteris Lasī un ar viņu saistītais barokālais tornis, Edmunds Rudzītis, kurš lai gan primāri zināms kā ilggadējs slimnīcas ārsts, ir arī rakstnieks, Arveds Švābe, 1905.gadā revolucionāri noskaņotais Lielstraupes muižas vagara dēls, vēlākais Latviešu konversācijas vārdnīcas galvenais redaktors u.c. Cilvēkstāsti kā pils vērtība ļauj radīt personiskākas asociācijas ar vietu, parādot pili kā “dzīvu” telpu, dzīves un darbavietu, laikmeta vērtību turētāju.

Pieejamība. Pils pašlaik ir pieejama apmeklētājiem, kas ļauj īstenot pils attīstības funkcijas arī šobrīd. Šādā veidā tiek nodrošināta darbības nepārtrauktība. Lielstraupes pils šobrīd ir liels nezināmais apmeklētājiem, kuru pils kā vietas uztvere nereti balstās šaurākā vietas uztverē, tomēr esošais piedāvājums maina esošos priekšstatus, veidojot pils mūsdienu stāstu. Turpmāka atvērtības un pieejamības nodrošināšana ir viena no saglabājamām pamatvērtībām, kura nodrošina tālāko pils attīstību.

Augstvērtīgs, kvalitatīvs saturs. Daudzšķautņainā pils vēsture, saglabātās kultūrvēsturiskās vērtības, pils teritorija, Straupe kā vieta veido augstvērtīgu un kvalitatīvu galveno saturu, kurš attiecināms gan

uz Hanzas periodu Latvijā, gan baroka arhitektūru, gan mūsdienīgu pils kā arhitektūras objekta infrastruktūru, atjaunoto 20.gs. sākumā. Ir pietiekamā apmērā saglabājies pils apjoms, kas jau šobrīd ir pieejams apmeklētājiem. Savukārt pils apsaimniekotāju ieinteresētība vietas attīstībā rosina tālāko vēsturisko, arhitektonisko un māksliniecisko izpēti, kas veicinās tālāko izaugsmi.

VĪZIJA

Sena ģimenes mājvieta baroka arhitektūras veidolā, kurā tiek veicināta vēsturiskā izziņa, kultūras izpēte un Hanzas tradīciju pārnese mūsdienās – pieejama izziņai, emocionālam piedzīvojumam un atvērta tūrismam.

FUNKCIJAS UN ATTĪSTĪBAS VĪZIJAS VIRZIENI

Pils attīstības virzienus nosaka funkcijas, kādām pils telpas un piegulošā teritorija tiek izmantota. Identificējot prioritāros virzienus, ir nepieciešams nodrošināt pils atvērtību apmeklētājiem, arī plānojot restaurācijas un remontdarbus. Pils izmantošanas funkcijas un virzieni ir iedalāmi 3 pamatvirzienos – kultūrvēsturiskā un arhitektoniskā mantojuma izziņas, izpētes un saglabāšanas virziens, telpu izmantošanas plānošana, samērojot cieņu pret pils kultūrvēsturiskajām un mākslinieciskajām vērtībām, un tūrisma attīstības virziens, kurš paredz tūrisma un viesmīlības attīstīšanu pilī un pils izmantošanu pasākumu norisei.

Lielstraupes pils, īstenojot stratēģisko attīstību, īsteno sekojošas funkcijas:

Augstas gatavības prioritārie virzieni:

Apmeklētājiem **atvērta** tūrisma objekts, kura primāra funkcija ir izglītojoša apmeklējuma nodrošināšana. Ekspozīcijas saturs veidojams, ņemot vērā galvenās Lielstraupes pils vērtības, primāri akcentējot esošo arhitektonisko veidolu, ņemot vērā pils funkciju pēc tās rekonstrukcijas 1909.gadā un līdz 1939.gadam, atsevišķi paredzot informatīvu, papildinošu ekspozīciju pils senākajai vēsturei, viduslaiku pamatiem, Hanzas perioda nozīmei pils vēsturē, Straupes narkoloģiskajai slimnīcai.

Mājvieta organizācijai, kura atrodas pils telpās, nodrošinot nepārtrauktu vietas apdzīvotību. Pils telpas ir izmantojamas dažādu organizāciju darbības nodrošināšanas vajadzībām, neietekmējot ekspozīcijai, pasākumu norisei un tūrisma un viesmīlības pasākumu nodrošināšanai nepieciešamo telpu apjomu. Vēlamie virzieni ir organizācijas, vai biedrības, kuras saistās ar pils pamatvērtībām – Hanzas savienību, kultūrvēsturisko izpēti, kultūrvēsturiskā mantojuma apzināšanu, nemateriālo vietas mantojumu, tradīcijām. Telpu izmantošanas papildu virzieni, kurus iespējams attīstīt:

- a) Turpmāka vēsturiskā, arhitektūras un nemateriālā kultūras mantojuma, piemēram, gastronomijas kultūrvēsturiskās mantojuma, izpēte, kuru var īstenot pašvaldība, biedrība vai cita veida organizatoriskā struktūra;
- b) Arhitektūras glabāšanas un rūpes par pils materiālajām vērtībām, vienlaikus veicinot perspektīvās ekspozīcijas papildināšanu, atbilstoši identificētajiem ekspozīcijas izveides virzieniem (viduslaiku mantojums, Hanza, fon Rozeni, 20. gs. izmantošanas funkcijas u.c.).
- c) Kontaktu veidošana un uzturēšana ar cilvēkiem, kuri ir bijuši saistīti ar pils vēsturi dažādos laika periodos, kultūrvēstures, muzeoloģijas, arhitektūras, tūrisma un citu saistīto nozaru speciālistiem, tos iesaistot pils tālākajā attīstībā.

Vieta **pasākumiem** pils iekštelpās un ārējā teritorijā. Telpu izmantošana kultūras, atpūtas un darījumu pasākumiem tiešā veidā veicina pils saimnieciskās darbības attīstību, neietekmējot citas pils izmantošanas funkcijas. Pasākumu norisei plānojamas pils iekštelpas, tāpat kā pils ārējā, piegulošā teritorija. Esošās nevalstiskās organizācijas, Slow Food kustība var izmantot pils telpas un teritoriju pasākumu organizēšanai. Paredzot pasākumu norisi pilī un pils teritorijā, vietējie un tuvējās apkaimes iedzīvotāji – to vajadzības ir prioritāras, nosakot pasākumu saturu un norises laiku.

Perspektīvi un attīstāmi prioritārie virzieni:

Muzeja ekspozīcijas izveide pils telpās. Muzeja ekspozīcijas apjoms un izvietojums ir pakārtojams augstas prioritātes virzieniem – vietas pieejamībai apmeklējumiem, telpu iznomāšanai, pasākumu norisei. Tematiskajām vai sekundārajām ekspozīcijām, piemēram, viduslaiku mantojums, Hanza, ar pils vēsturi saistītie cilvēkstāsti un 20.gs. funkciju atainojumam piemērotas ir telpas, kuras nenes nozīmīgu arhitektonisko un kultūrvēsturisko mantojumu pēc pils atjaunošanas 1909.gadā. Piemērotas telpas ir pagrabstāvs, bijušās slimnīcas uzņemšanas daļa, pielāgota torņa starpstāvu daļa. Muzeja ekspozīcijas izveidē, atspoguļojot sekundāros vēsturiskos pils attīstības un izmantošanas posmus, izmantojama informācijas un satura atspoguļošana digitālā veidā, tajā skaitā, izmantojot papildinātās realitātes rīkus.

Viesmīlības pakalpojumi pils teritorijā, paredzot izmitināšanas, ēdināšanas un pasākumu organizēšanas pakalpojumus pils ēkā. Telpu nomnieku piesaiste telpu izmantošanai, saskaņā ar telpu izmantošanas plānu, samērojot viesmīlības pakalpojumu pieejamību ar primārajiem pils attīstības virzieniem. Uzņēmējdarbības attīstīšana pilī un pils teritorijā ir iekļaujama stratēģiskās attīstības plānā, paredzot finansiālās ietekmes izvērtējumu.

Vieta atpūtai brīvā dabā. Piegulošās teritorijas labiekārtošana un attīstība ir kā papildinošs virziens, paredzot tādu apmeklētāju piesaisti, kuru galvenā motivācija ir atpūta brīvā dabā. Paredzot piegulošās teritorijas iesaisti pils tūrisma piedāvājumā, ir īstenojami pasākumi, kas veicina ekonomiskus ieguvumus no apmeklētāju skaita. To iespējams sasniegt, paredzot kārtību, kādā pils teritorijā sniedzami viesmīlības pakalpojumi, paredzot vietu, piemēram, vietējo amatnieku, vietējo ražotāju darbinājumu vai suvenīru tirdzniecībai.

Apzinātie un izvirzītie attīstības virzieni ir noteikti, ņemot vērā materiālo un nemateriālo kultūrvēsturisko mantojumu, kas tiešā vai netiešā veidā ir saistāms ar pili. Saskaņā ar apzinātajiem ekspertu viedokļiem, dominējošais attīstības virziens ir samērīga kultūrvēsturiskā mantojuma glabāšanas un saimnieciskās darbības attīstība vietā.

Attīstības vīzija un iespējamo attīstības virzienu apzināšana un noteikšana ir tālāk pamatojama ar finanšu pieejamības izvērtējumu un iespējamiem finanšu avotiem. Attīstības vīzijas izstrādes darba ietvaros iesaistītie eksperti ir norādījuši uz nepieciešamību koncentrēt turpmākās darbības uz pakāpenisku un samērīgu attīstību, paredzot plānu īstermiņa ienākumu nodrošināšanu, attīstot jaunus produktus un pakalpojumus, kuri nav resursu ietilpīgi un ir salīdzinoši vieglāk īstenojami. Paralēli tam, var tikt risināts uzdevums par papildu finansējuma piesaisti, veicot apjomīgākus kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanas darbus, kas uzlabo pils tehnisko stāvokli un paver tālākas attīstības iespējas pils telpu izmantošanai.

3. Stipro un vājo pušu analīze (SVID)

Stiprās puses	Vājās puses
----------------------	--------------------

<p>Nozīmīgs un unikāls kultūrvēsturiskais mantojums un arhitektūras piemineklis</p> <p>Unikāls fon Rozenu dzimtas ieguldījums vietas attīstībā</p> <p>Pils stāvoklis ļauj nodrošināt atsevišķu pakalpojumu sniegšanas nepārtrauktību un piedāvāt jaunus pakalpojumus</p> <p>Kultūrvēsturiskās izpētes iestrādes, pils apsaimniekotāju ieinteresētība</p> <p>Vietējā atpazīstamība, ērta sasniedzamība, aktīvas sabiedriskās organizācijas</p> <p>Straupes Slow Food kustība, vietējo gastronomisko kultūrvērtību saglabāšanas veicinātāja, arī kā esoša piesaiste vietai</p> <p>Pilij piegulošā āra teritorija un parks ievērojami paplašina piedāvājuma daudzveidību</p> <p>Pašvaldības nodrošinātais tūrisma piedāvājums, mārketinga aktivitātes un pils atvērtība apmeklētājiem. Informācija par tuvumā esošajiem tūrisma piedāvājumiem</p> <p>Zinoši pils gidi, kuri piedāvā regulāru pils apmeklējumu tūrisma sezonā</p> <p>Paplašināts pozicionējums, līdzās pilij ietverot Straupi kā vietu, baznīcu, parku.</p>	<p>Pakalpojumu klāsta dažādībai nepietiekama infrastruktūra (stāvlaukuma organizācija, informatīvās norādes, WiFi, papildus pakalpojumi)</p> <p>Stratēģiskās attīstības plāna un finanšu plānošanas nepietiekamība</p> <p>Atsevišķu pils daļu tehniskais stāvoklis, nepieciešamie remontdarbi</p> <p>Neviennozīmīgi vērtējams Hanzas mantojuma atspoguļojums esošajā pils apjomā</p> <p>Nav pieejama mūsdienīga pils vēstures ekspozīcija, telpu izmantošanas plānojums</p> <p>Esošais pārvaldības modelis neparedz regulāru iesaistīto pušu iesaistes iespējas tālākās attīstības lēmumu pieņemšanā</p> <p>Piegulošās teritorijas un pils infrastruktūras neatbilstība ievērojamam tūristu skaita pieplūdamam (automašīnu vai tūristu autobusu stāvlaukumi, labierīcības)</p> <p>Pils viduslaiku statuss ir stāstos un faktiski nav vizuāli pieejams apmeklētājiem.</p>
<p>Iespējas</p>	<p>Draudi</p>
<p>Telpu apjoms, izvietojums un funkcionalitāte ļauj īstenot dažādus attīstības virzienus – Hanza, fon Rozeni, pils arhitektūra un vēsture, vietējās gastronomiskās kultūrvērtības, Straupes slimnīca</p> <p>Pils tās šī brīža veidolā nav piedzīvojusi būtiskas pārmaiņas, kas mazinātu tās kultūrvēsturisko vērtību</p> <p>Pastāvīgās un mainīgās ekspozīcijas izveide, radot saturīgi augstvērtīgu kultūras tūrisma objektu</p>	<p>Līdzsvars starp arhitektonisko un kultūrvēsturisko mantojumu un pakalpojumu pieejamību, atbilstoši mūsdienu vajadzībām</p> <p>Vietas identitāte, iesaistīto pušu vēlmju samērīgums</p> <p>Pieejamais finansējums nepieciešamajiem remontdarbiem un paļaušanās uz finanšu resursu pieejamību no saistīto īpašumu pārdošanas</p> <p>Prioritāri apjomīgi attīstības projekti, kas ierobežo tūlītēji īstenojamus un attīstāmus pakalpojumus, kuri var veicināt saimnieciskās darbības attīstību</p>

<p>Straupes kā Hanzas pilsētas popularizēšana, Hanzas kultūras mantojuma centra attīstība Latvijā</p> <p>Pils kā pasākumu norises vietas piedāvājuma izstrāde</p> <p>Tūrisma potenciāls pils un vietas tālākai izaugsmei</p> <p>Publiskās-privātās partnerības īstenošanas iespējas, iesaistot esošos novada un apkaimes uzņēmējus, tajā skaitā nodrošinot ēdināšanas un izmitināšanas pakalpojumus pils daļās</p> <p>Mūsdienīgu IT risinājumu izmantošana, atklājot pils apjoma izmaiņas dažādos laika periodos</p> <p>Atrašanās tiešā starptautisko tūristu plūsmas tuvumā (A3 autoceļš), EnterGauja puduris</p>	<p>Koncentrēšanās uz viduslaiku “neredzamo” mantojumu pretēji faktiskajam pils apjomam</p> <p>20.gs. vēstures un sociālo norišu ignorēšana piedāvājumā</p> <p>Vietas uztvere un pils kā objekta iekļaušanās Cēsu novadā, ATR rezultātā, mainoties pašvaldībai, kuras teritorijā pils atrodas un vietas kā tūrisma objekta veiksmīga iesaiste Vidzemes tūrisma piedāvājumā</p> <p>Darbaspēka pieejamība reģionā, nodrošinot pakalpojumu daudzveidību un kvalitāti</p> <p>Latvijas iedzīvotāju stereotipi vietas uztverē, saistot to ar Straupes slimnīcu</p> <p>Pozicionējums ārvalstu tūristu piesaistei, reģionālā Vidzemes konkurence ārvalstu tūristu piesaistei (Cēsis, Turaida, Sigulda u.c.).</p>
--	---

4. Tālākās darbības virzieni un uzdevumi

Ilgtspējīgas attīstības nodrošināšanas plāns

Lielstraupes pils attīstības vīzija paredz ilgtspējīgas stratēģiskās attīstības nodrošināšanas rīcības plāna izstrādi. Rīcības plāns veidojams, integrējot divus stratēģiskās attīstības prioritāros virzienus –

Pirmkārt, kultūrvēsturiskā mantojuma glabāšana, pils iekštelpu izmantošanas plāns, paredzot telpu funkcijas sabiedriskām funkcijām un saimnieciskās darbības attīstībai:

- **Valsts nozīmes aizsargājamā arhitektūras pieminekļa** saglabāšanas un atjaunošanas plānu, saskaņā ar veikto Arhitektoniskās izpētes grupas “Arhitektoniski māksliniecisko inventarizāciju (veikta 2018.gadā), kurā secināts, ka, veicot atbilstošus labiekārtošanas darbus apkārtējā teritorijā, iespējams izveidot iespaidīgu kultūrainavu, ietverot gan pili, gan baznīcas kompleksu. Mērķtiecīgai Lielstraupes pils kā viduslaiku vēsturiskās apbūves ansambļa attīstībai ir svarīga loma reģiona attīstībā, kas rada priekšnoteikumus vietas attīstībai kā interesantam un vērtīgam tūrisma apskates objektam.

Kultūras pieminekļa saglabājamo un attīstāmo vērtību rīcības plāns īstenojams kā neatkarīgs pils attīstības virziens, kurš rada visu citu attīstības virzienu perspektīvu vietas attīstībā, tostarp, paredzot ekonomisko pamatojumu publiski pieejamu pakalpojumu attīstībai.

- **Pils iekštelpu izmantošanas plānojums**, saskaņā ar attīstības vīziju un stratēģisko attīstību. Ņemot vērā iesaistīto pušu redzējumu par prioritārajiem virzieniem, diskusijas secinājumus un iespējamās attīstības virzienus, nepieciešams paredzēt pils galvenā resursa – iekštelpu – plānojumu, nosakot telpas, kuras izmantojamas piesaistāmu organizāciju vajadzībām un iznomāšanai, telpas, kuras izmantojamas un plānojamas pils muzeja ekspozīcijas veidošanai, telpas, kuru izmantošanas primāra funkcija ir pasākumu organizēšana, un pils daļa, kur īstenojama tūrisma un viesmīlības pakalpojumu sniegšana, izmantojot publiskās privātās partnerības modeli vai paredzot telpu iznomāšanu.

Konceptuāla vienošanās par telpu izmantošanas plānošanu, izdalot izmantošanas zonas, ņemot vērā attīstības virzienu funkcijas un vajadzības, ir īstenojama saskaņā ar visu ieinteresēto pušu redzējumu par pils attīstību, kurš ir apkopots kā attīstības virzieni šīs attīstības vīzijas ietvaros. Šāda vienošanās ļaus daudz efektīvāk plānot turpmākos uzdevumus, kuri ir vērsti gan uz pils funkciju īstenošanu, gan attīstības virzienu īstenošanu, gan vietas saimnieciskās darbības attīstību un kultūrvēsturiskā mantojuma glabāšanas funkcijas īstenošanu. Tā kā viens no Lielstraupes pils attīstības virzieniem paredz ekspozīcijas veidošanu pilī, telpu izmantošanas plānošanā ir jāparedz vieta ekspozīcijas krājuma glabāšanai. Ir jāņem vērā iespējamā ekspozīcijas virzienu daudzveidība, kas rada nepieciešamību paredzēt pietiekami lielas telpas krājumu glabāšanai, vienlaikus netraucējot citu attīstības virzienu īstenošanu, kas saistās ar tūrisma pakalpojumu nodrošināšanu un saimnieciskās darbības virzieniem pils telpās.

- **Piegulošās teritorijas iekļaušana** ilgtspējīgas attīstības nodrošināšanā ir īstenojama, ņemot vērā pašreizējo situāciju. Pils ansamblis ir veidojies kā muiža, kas funkcionējusi kā saimnieciska vienība, kuru veido ne tikai centrālās ēkas, bet dažādas saimnieciskās ēkas funkciju nodrošināšanai. Tās daļēji ir saglabājušās un daļēji veido vienotu Lielstraupes pils īpašumu, tomēr pašreizējā situācijā, saskaņā ar pils attīstības vīziju, nav iespējama pils kā saimnieciskās darbības vienības atjaunošana, un to izmantošana ir pakārtojama pils tālākās attīstības nodrošināšanai un noteiktajiem attīstības virzieniem. Pils piegulošā teritorija un

Īpašumā esošās papildēkas ir vienlīdz svarīgas pils tālākajā stratēģiskajā attīstībā un to izmantošanai ir jābūt sasaistītai ar noteiktajiem pils attīstības virzieniem un izmantošanas mērķiem.

Otrkārt, tūrisma attīstība:

- **Lielstraupes pils tūrisma attīstības plānu**, novada vai plašākas teritorijas (piemēram, Vidzemes plānošanas reģiona) tūrisma attīstības plānā iekļaujot pili un tās parku kā nozīmīgu tūristu piesaistes objektu, paredzot kultūras tūrisma produktu attīstības virzienu, pils kā nozīmīgu vietējā un starptautiskā tūrisma maršrutu sastāvdaļu, kur kā galvenie klientu segmenti ir individuālie neregulārie tūristi, tūristi, kuri dodas vienas dienas izbraucienos no Rīgas, ārvalstu tūristi, kuri apceļo Latviju un Baltiju organizētās tūristu grupās. Tūrisma produktu attīstība iespējama, nodrošinot paplašinātu tūrisma piedāvājuma izveidi, kuru papildina tādi tūrisma un viesmīlības pakalpojumi kā tematiskas pils apskates ekskursijas, ēdināšanas pakalpojumi pils telpās vai sadarbībā ar tuvumā esošajiem tūrisma pakalpojumu sniedzējiem.

Īpaši izceļams un attīstāms ir ar pili saistītais gastronomiskā kultūras mantojuma piedāvājums, kura izziņu un attīstību ir veicinājusi biedrība “Slow Food Straupe”. Gastronomiskais piedāvājums tūrisma vietai rada ievērojamu pievienoto vērtību, nodrošinot gan tūrisma pakalpojumu daudzveidību, gan vietas pieredzējuma dažādību un atpazīstamais zīmols ir uzskatāms par tūrisma attīstību veicinošu faktoru.

Īstenojot publiskās-privātās partnerības modeli, daļa pils telpu ir izmantojamas, attīstot vidēja segmenta izmitināšanas pakalpojumus. Izmitināšanas pakalpojumu nodrošināšanai ir vēlama patstāvīga ēdināšanas pakalpojumu pieejamība pilī, ko iespējams īstenot, daļēji pielāgojot pili esošo infrastruktūru.

Pārvaldības modelis

Veiksmīga Lielstraupes pils gan kā kultūrvēsturiskā mantojuma vietas, gan sabiedrības, publiskās-privātās partnerības, gan tūrisma vietas attīstība ir vadāma, ņemot vērā apzinātos un noteiktos ilgtermiņa stratēģiskās attīstības virzienus. Veiksmīgas stratēģiskās attīstības pamatprincips ir lēmumu noturīgums, sasniedzams, īstenojot konsekventas rīcības. **Nemot vērā objekta kultūrvēsturisko nozīmīgumu, tālākās attīstības potenciālu un nepieciešamību nodrošināt vietējās kopienas interešu ievērošanu un iekļaušanu tālākajā pils attīstībā, visatbilstošākais pārvaldības modelis ir pašvaldības vadība. Pašvaldības vadībā ir nepieciešams īstenot mērķtiecīgu pils attīstību, sekmēt patriotisku attieksmi pret vietu un objektu, kā arī veikt nepieciešamās darbības līdzekļu piesaistei.**

Tā kā esošais pils pārvaldības modelis paredz pils atrašanos pašvaldības vadībā, lai izvairītos no politisko un ekonomisko izmaiņu ietekmes uz pils ilgtermiņa stratēģijas ieviešanu tai sekojoša rīcības plāna īstenošanu, nepieciešams nodrošināt attīstības nepārtrauktību. To iespējams sasniegt ar plašāku iesaistīto pušu, tajā skaitā vietējo nevalstisko organizāciju pārstāvju, kultūrvēsturiskā mantojuma speciālistu, tūrisma nozares pārstāvju, iesaisti, ko iespējams īstenot, paredzot iespēju izveidot biedrību vai konsultatīvu grupu stratēģijas ieviešanas pārraudzībai.

Šāda veida pārraudzības modelis tik nozīmīgam un saturiski apjomīgam objektam un vietai var nodrošināt arī nepieciešamās izpētes funkciju nepārtrauktību, kas veicina kultūrvēsturiskā mantojuma izziņu un iekļaušanu pils attīstībā. Stratēģiskās attīstības uzraudzība ir būtisks priekšnoteikums

konsekventu un izsvērtu lēmumu pieņemšanā, ņemot vērā pils attīstības vīzijā paredzētos iespējamās attīstības virzienus.

Tūrisma attīstība Lielstraupes pili ir īstenojama, pēc iespējas plašāk izmantojot pils resursus un izdalītās vērtības. Izmantojot P.Kotlera 5.produktu līmeņu modeli, Lielstraupes pils kā tūrisma vietas produkta struktūra veidojas tabulā apkopotā veidā:

<p>Pamata vajadzība, ko apmierina tūrisma piedāvājums</p>	<p>Kultūrvēsturiskais mantojums, kas saistāms ar pils pamatvērtībām un apskatāms pils apmeklējuma laikā. Vieta kā objekts, plānojot plašākus tūrisma maršrutus Vidzemē, fotografēšanās vieta pili, ņemot vērā pils ārējo, vizuāli pievilcīgo veidolu. Lielstraupes pils ir vieta, kur gūt jaunus iespaidus, ieiet iepriekš slēgtā teritorijā un vietā, par kuru ir dažādi nostāsti. Esošais piedāvājums sniedz iespēju iegūt jaunas zināšanas, tostarp par pils vēsturisko nozīmīgumu un arhitektūru un kultūrvēsturisko mantojumu. Pamatprodukts: kultūras un izziņas tūrisms, mērķtiecīgam tūristam, iekļaujot pils apmeklējumu plašākā maršrutā.</p>
<p>Produkta versija, kas ietver tikai tos atribūtus un raksturojumus, kas ir absolūti nepieciešami tā funkcionēšanai</p>	<p>Funkcionēšanas nepārtrauktība un vismaz minimāla apjoma pakalpojumu pieejamība, kur apmeklējuma laikā tiek izcelts pils vēsturiskais konteksts kā fon Rozenu dzimtas mājvieta un vietas kultūrvēsturiskais mantojums un vietas sociālā nozīme dažādos vēstures laika periodos. Plašāku vēsturiskās izziņas kontekstu sniedz Hanza, raksturojot vietas nozīmi, funkcijas un notikumus, kas saistās ar pili. Tūrisma tālākās attīstības pamatā ir paplašināts kultūras tūrisma piedāvājums, ko veido muzeja veida ekspozīcija, telpu izmantošana viesmīlības pakalpojumu sniegšanai (izmitināšana un ēdināšana), pasākumiem.</p>
<p>Atribūtu un raksturojumu klāsts, ko tūristi sagaida</p>	<p>WC, stāvlaukums, kustības virzieni teritorijā, pils apmeklējuma plāns, skaidra teritorija, kas identificējama kā tūrisma galamērķis, papildpakalpojumi, kuri veicina saimnieciskās darbības attīstību un ekonomiskos ieguvumus. Pils attīstības plānošana, paredzot vietas, nevis tikai tūrisma objekta attīstību. Vietas attīstības plānošana, kas nodrošina ekonomiski pamatojamu pakalpojumu piedāvājuma attīstību, tostarp, viesmīlības pakalpojumus (izmitināšana un ēdināšana), suvenīru tirdzniecības vietu ierīkošanu, vietējo ražotāju produkcijas pieejamību veikalā vai tirdzniecības vietā pils teritorijā, informācijas satura digitalizācija, tajā skaitā pils teritorijā, iespējami papildinātās realitātes risinājumi, parādot pils veidola izmaiņas dažādos posmos, cik to pieļauj pieejamā informācija un avoti.</p>
<p>Papildu īpašību, ieguvumu, atribūtu vai radniecīgu pakalpojumu iekļaušana, kas</p>	<p>Iepriekš mazāk zināma informācija par pili, tās vēsturi, esošo piedāvājumu, kas maina stereotipus vietējiem apmeklētājiem un skaidro vietas vēsturisko nozīmīgumu ārvalstu visiem, īpaši izceļot Hanzu, poļu-zviedru kara laika periodu, 19.-20.gs. notikumus, baltvācu mantojumu.</p>

kalpo produkta diferenciacijai no konkurentiem	Iekļaušanās piļu un muižu tūrisma piedāvājumā, reģionālā gastronomijas tūrisma maršrutā, piedāvājot vietējās gastronomiskās kultūrvērtības tradicionālu augļkoku, garšaugu stādījumu, ēdienu gatavošanas un pasniegšanās tradīciju demonstrēšanas veidā, sadarbojoties ar biedrību Slow Food Straupe un Slow Food Straupe tirdziņa dalībniekiem (īpaši izceļot fon Rozenu dzimtas pieticīgumu, pozicionējot ķimeņmaizītes un sviesta gatavošanas tradīciju), Straupes pienotavu. Vietējā piedāvājuma koncentrēšana, izceļot cilvēku atmiņas un zināšanas, kas saistās ar kinofilmu “Purva Bridējs”, “Sieviete Baltā”, “Pasaka, stāstīta naktī” tapšanas procesu un tajās attēloto vēsturisko situāciju.
Uzlabojumi, attīstība un izmaiņas, ko produkts varētu piedzīvot nākotnē	Sakārtota un attīstīta pieejamā infrastruktūra, juridiskie un finansiālie jautājumi, publiskā un privātā partnerība kā rīks, īstenojot tālāku pils tūrisma produktu attīstību, īpaši izceļot viesmīlības pakalpojumu pieejamību. Sadarbība ar Straupes evaņģēliski-luterisko draudzi un “Mazās pils” īpašniekiem, ņemot vērā, ka dievnams un “Mazā pils” veido arhitektonisku veselumu un ir daļa no pils kā tūrisma vietas. Pēc iespējas plašāka vietas pieejamība un produktu daudzveidība, kas ļauj identificēt Lielstraupes pili kā patstāvīgu tūrisma galamērķi.

Ekspozīcijas veidošana

Lielstraupes pils (muzeja) ekspozīcijas veidošana ir projekta tipa uzdevums, kurā nosakāms vēlamais sasniedzamais rezultāts un tam pakārtojamas darbības noteiktā laika periodā. Ņemot vērā izceltās pils vērtības, (muzeja) ekspozīcija var tikt veidota, akcentējot kādu no vērtībām vai vērtību kopumu ar papildinošiem elementiem. Lielstraupes pils kā vieta ļauj veidot ansambļa tipa muzeju, par pamatu ņemot pils arhitektonisko veidojumu. Kā iespējams risinājums ir patstāvīgas ekspozīcijas izvietošana pils telpās, kam nepieciešama izstrādāta ekspozīcijas koncepcija. Koncepcijas izstrādi var īstenot, pastāvot skaidram pārvaldības modelim, kurš paredz visu iesaistīto pušu interešu pārstāvniecību lēmumu pieņemšanas procesā.

Ekspozīcijas veidošana ir uztverama kā daļa no pils attīstības, nevis pamatuzdevums, jo pils attīstības pamatā nav mērķa vietas kā muzeja attīstība. Kā apzinātie ekspozīcijas virzieni ir antropoloģijas tipa ekspozīcija, dzīvās vēstures ekspozīcija, novadpētniecības ekspozīcija. Muzeja ekspozīcijas veidošanā nozīmīgu pienesumu var dot vietējie un apkaimes iedzīvotāji, kas ir vērtīgs ekspozīcijas izveides resurss, veidojot antropoloģiska tipa vai dzīvās vēstures tipa ekspozīciju. Lai īstenotu Lielstraupes pils kā tūrisma vietas veicināšanu, ieteicams veidot viegli uztveramu un saprotamu ekspozīcijas vēstījumu, kas ļauj pozicionēt Lielstraupes pili kā tūrisma un izziņas vietu, nevis kā primāri vietu, kurā izvietota ekspozīcija.

Iekļaušanās plašākā ģeogrāfiskā areālā

Ņemot vērā īstenoto Administratīvi teritoriālo reformu un Pārgaujas novada iekļaušanos Cēsu novadā, pils attīstībā būtiska ir tās iekļaušanās Cēsu novada stratēģiskajā attīstībā. Lielstraupes pils kā viduslaiku un baroka arhitektūras objekts, kā arī kā potenciāli ievērojams tūrisma objekts, papildina Cēsu novada kultūrvēsturisko mantojumu un daudzveidību, sekmējot novada tūrisma piedāvājuma konkurētspēju ar augstvērtīgu kultūrvēsturisku mantojumu. Lielstraupes pils kā ievērojams tūrisma objekts veiksmīgi iekļaujas Cēsu novada tūrisma piedāvājumā gan saturiskā, gan vēsturiskā kontekstā.

Finansējuma avotu plānošana un vadība

Finansējuma avotu plānošana ir stratēģiskās plānošanas uzdevums, kur jāņem vērā gan šī brīža vajadzības pils darbības nepārtrauktības nodrošināšanai, gan īstenojot aktivitāšu kopumu, kas vērsts uz tālākās attīstības virzieniem. Pašvaldības vadība ir piemērotākais pils pārvaldības modelis, kurš visveiksmīgāk ļauj identificēt un plānot finansējuma avotus un apmērus pils noteikto funkciju īstenošanai un tālākai attīstībai.

1.pielikums

2021.gada 14.aprīļa Lielstraupes pils attīstības vīzijas diskusijas dalībnieki

Dalībnieki pārstāv 3 interešu grupas:

- Tūrisma galamērķis (vieta), kurā atrodas Lielstraupes pils;
- Tūrisms kā pakalpojumu nozare un tūrisma un viesmīlības attīstība objektā;
- Kultūrvēsturiskais mantojums un vietas ekspozīcija.

Andra Magone	Cēsu Kultūras un Tūrisma centrs
Atis Egliņš-Eglītis	Cēsu novada administrācija
Hardijs Vents	Vidzemes plānošanas reģions, Pārgaujas novada dome
Ilze Millere	Limbažu novada pašvaldības aģentūra LAUTA direktore, Via Hanseatica
Liene Rokpelne	Valmieras muzejs/Via Hanseatica
Astrīde Rozīte	Biedrība "Slow Food Straupe"
Eva Meijere	Pārgaujas novada dome, Attīstības plānošanas nodaļa
Baiba Dūda	Dundagas pils vadītāja
Iveta Kravale	Tūrisma uzņēmumus Meeting Tour, tūrisma eksperte
Anda Vītola	Tūrisma uzņēmums Via Baltica, tūrisma eksperta
Līga Pommere	Tūrisma uzņēmums TA Balt-Go
Rudīte Vasile	Pārgaujas novada dome, Attīstības plānošanas nodaļas speciāliste, tūrisma organizatore
Līga Kārklīņa	Vietējā iedzīvotāja
Vija Stikāne	Turaidas muzejrezervāts, Direktora vietniece zinātniskajā darbā
Edgars Plētiens	Vēstures zinātņu maģistrs, Lielstraupes pils pētniecības eksperts
Āris Smildzers	Muzeju ekspozīcijas eksperts
Elīta Martinsone	Pils gide, "Straupes grāmatas" līdzautore
Edīte Rudzīte	Pils gide
Juris Zviedrāns	Celtniecības arheologs, Tāšu muižas īpašnieks